

„Motor uten svinghjul va da me sku hatt”

Svinghjul må til, sier Nils Bjørnevik. Men det er innebygd bak i den endevendte „vanntette” nye Alda-motoren han har konstruert

I år feirer båtmotoren 50-års jubileum her til lands, og i løpet av dette halve hundreåret er den stadig blitt forbedret. Særlig god hjelp har motoren vært i de mindre fiskebåtene, som ofte drar langt til havs i maksvær og uvær. En ulempe har imidlertid det åpne svinghulet foran vært. I ruskevær hender det ikke så sjelden at sjøen slår over motoren og hjulet gjør at saltvannet trenger inn i de edlere deler. Det var noe i det han sa den gamle notbasen fra Sunnhordland, da sjøen laget motorstopp i dorryen hans nettopp som han holdt på å gjøre et stort slidesteng: »Me sku hatt ein motor uten svinghjul».

Om eieren av Alda Motorfabrikk, Nils Bjørnevik, tok notbasen på ordet, skal være usagt, men nå har Bjørnevik i alle fall konstruert en motor som blant andre fordeler ikke har det vanlige, åpne svinghulet foran.

— Svinghulet er der riktignok — vi kommer ikke utenom det, sier Bjørnevik. — Men det ligger innebygd bak sylindreblokken og har en utforming slik at det også tjener andre oppgaver i motoren. Svinghulet framme er svakheten ved de vanlige motorene, når det i åpne båter kommer inn vann. Ved den nye konstruksjonen kan motoren gå like godt om store deler av den står under vann. Av den grunn er også lagrene forsynt med tetningsanordninger. For øvrig er praktisk talt alle vitale deler som smøreanordning, pumper og tenningsmagnet, plassert på framsiden av motoren — mot vanligvis bak. På en måte kan vi si at motoren er endevendt. Dette har den praktiske fordel at man kan ta motoren i smådelene uten å røre propeldelene, eller ta den løs fra fundamentet.

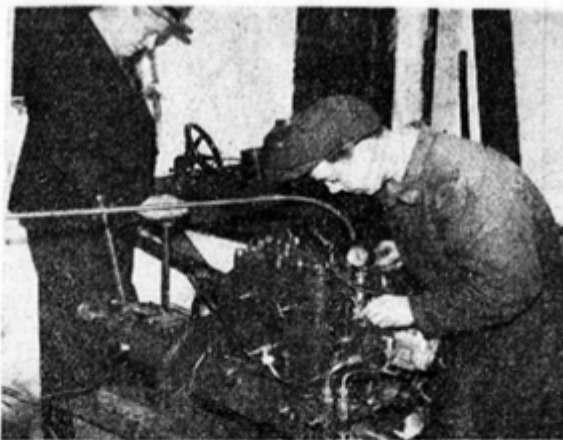
Oljekjølør

En annen viktig ting er at motoren har oljekjølør, slik at oljen stadig kommer inn i motoren praktisk talt like kald som vannet utenfor båten. Vanlig bruker man ikke dette på små forgassermotorer. Smøreoljen får høyere smørefeffekt som gjør at slitasjen blir mindre og motoren sikres mer mot å gå varm. Dessuten har motoren den fordel at både frikoblingsanordningen og propellreverseringen er plassert på selve motoren. Den har heller ikke vanlig startesytle. Starteanordningen går i en kanal inne i sylinderveggen. På den måten blir motorens omfang mindre og den tar opp mindre plass i båten.

Den nye motoren er en tosylindres firetakts forgassermotor som har en effekt på antakelig 10—13 hk. Under bremseprøvene var den imidlertid oppe i moten 13 hk. Bjørnevik har med mellomrom arbeidd i to år med nykonstruksjonen, og nå er den første motoren ferdig. Om ikke lenge skal det settes i gang serieproduksjon.

— Tanken var å få konstruert en motor som var mest mulig robust og motstandsdyktig for bruk i åpne båter — i første rekke fiskebåter. Det jeg da har lagt mest vekt på er å få svinghulet innebygd bak og motoren mest mulig vannrett.

En menneskealder i bransjen
Nils Bjørnevik har arbeidd med

Den nye motoren har alt vært prøvelkjørt i lengre tid på fabrikkens på Hundvåg, og bare ubetydelige justeringer er foretatt. — Konstruktøren, Nils Bjørnevik, står her med hånden på reverseringspaken. Arbeidsformann Olaf Olsen ser etter at alt er i orden med smøringen. Svinghulet er innebygd rett under start-sveiven. Ellers legger man merke til at også gnistmagneten er plassert foran på motoren — som uenkelig ser litt «naken» ut, uten det åpne svinghulet foran.

motoren i snart en menneskealder. Den første læren fikk han hos sin far som var smed i hjembygden i Sunnhordland. Faren er nå 63 år gammel, men tar daglig sin tårn i motor-fabrikkens! Læretiden full-

førte Bjørnevik på motorfabrikken på Rubbestadneset, og han husker godt den første motoren som Haldorsen laget.

Den første motoren Bjørnevik konstruerte ble laget like før den

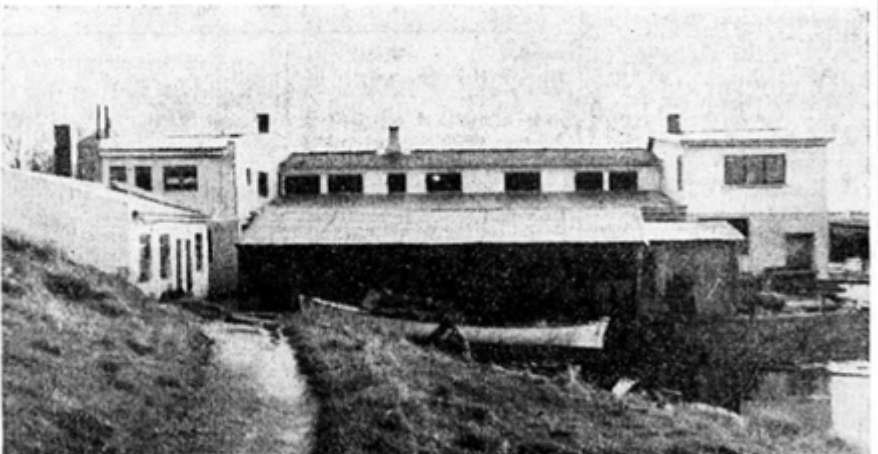
første verdenskrigen. Det var en 3 hestekrefters fyringsmotor som ble oppraktet til de såkalte Snøgg-motorene. Dem ble det laget en del av under og etter den første verdenskrigen. Bjørnevik startet et mindre verksted i Stavanger, hvor Snøgg-motorene først ble laget.

Han fikk brødrene sine med som gode medarbeidere. Senere ble verkstedet flyttet til Hundvåg, og en del år senere helt overtatt av Brødr. Bjørnevik.

Nærmest som en hobby laget Bjørnevik den første Alda-motoren. Navnet Alda er avledet av det gamle, norske ordet alda. Det betyr rullende bolge eller dønning. På våre kanter sier man alda, men lenger nord på Vestlandet heter det alda. I løpet av de siste 20 årene er det fra av og til by på småskuffeløse — det vil nok også småbåteiere understreke. Men hva betyr det mot det store og nyttige arbeid og de muligheter og gleder motorene gir? Motorene er nå også temmelig sikre. Det hører bare til sjeldenhetene å se en båt på rek for maskinklode.

— Min erfaring er at det å lage småmotorer er ingen snarvei til velstand — hvis man ikke har stor kapital. Men det er interessant å arbeide med så levende ting som motorene. Det fra av og til på småskuffeløse — det vil nok også småbåteiere understreke. Men hva betyr det mot det store og nyttige arbeid og de muligheter og gleder motorene gir? Motorene er nå også temmelig sikre. Det hører bare til sjeldenhetene å se en båt på rek for maskinklode.

Det gamle ordtaket om at man lærer så lenge man lever gjelder ikke minst for dem som arbeider med motorer. Aldri får man føling av å være riktigt utlært, hvor gammel fagmann man enn er.

Det er ikke så sprek adkomst til motorfabrikken landeveien. Men så ligger den til gjengjeld flott til like ved sjøen i Galeivågen. Fabrikkens er ombygd og har fått større kapasitet etter krigen, og kan nå beskjeftige vel 25 mann.

Omsorgen for de sinnssyke må få ubetinget prioritet

Bispemøtet retter en inntrengende henstilling til Sosialdepartementet

Oslø (NTB): Bispemøtet 1953 har vedtatt å sende følgende brev til Sosialdepartementet angående sinnssykeforsoeren:

Bispemøtet har hatt oppe til drøfting den situasjon vi befinner oss i når det gjelder omsorgen for de sinnssyke og kjemper oss forandring

påkjennning. Lita frem nedverdiggende er det at en så ofte må ty til anbringelse av de syke i fengselsrom og andre helt uskikede lokalteter.

Forholdet med en så mangelfull omsorg for de sinnssyke er uveddig for et folk som ellers har bygget ut en så omfattende sosial forsoerg for både syke og friske og hvor den barnhelsefor

Byggeløype til Flekkefjord Meieri

Flekketjord Meieri S/L har fått byggeløype for første byggetrin av det nye meieriet som skal reises rundt det gamle i byens sentrum. Meieriet har kjøpt inn de tilstøtende eiendommer, og rivningen av disse gamle hus er begynt. I første omgang gjelder det å få ført opp fyrhus og mottakerrom for melk, sier bestyrer Helvik til Aftenbladet.

Det nye bygget som nå settes opp dekker et areal på ca. 140 kvadrattmeter og blir en etasje med kjølør under. Det skal nå inn som ledd i full utbygging av meieriet. En var nødt til å begynne i den enden av hensyn til det gamle